

СЕКЦІЯ 1:
ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОДАВЧОГО
ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ**

студент 2-го курсу юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Бураченко Анастасія Миколаївна

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Кулик Т.О.

Правова система є надзвичайно важливим правовим явищем для країни. Саме її специфіка визначає яким чином будуть реалізовані та захищені права та свободи людини та громадянина, і наскільки ефективно це все буде здійснюватися, звичайно ж і законодавча процедура для кожної окремо взятої країни матиме свої особливості. Які обумовлені закономірностями розвитку даного суспільства, його історичними, національними та ін. характерними ознаками.

Законодавчий процес - це процедура ухвалення закону, яка складається з певних стадій - самостійних, логічно завершених етапів і організаційно-технічних дій. Практика діяльності нашого парламенту показала, що існує багато проблем законодавчого процесу на всіх його етапах. Оскільки законодавство регулює майже всіх сфери суспільного життя, то проблеми законодавчої процедури є проблемами кожного з нас. Від того як ми будемо удосконалювати механізм законодавства буде залежати рівень нашого з вами життя, а світова практика як найкраще може в цьому нам допомогти.

Актуальність даної теми полягає у тому, що законодавчий процес України як процес діяльності уповноважених органів по створенню нормативних актів, що мають найвищу юридичну силу, включаючи його особливості, як у романо-германської, так і англо-саксонській правовій сім'ї потребує наразі нових шляхів вдосконалення і законодавча практика Великобританії може слугувати тим ресурсом де ми зможемо черпати корисний для себе досвід.

Теоретична актуальність полягає в адекватній оцінці того наскільки відмінні між собою особливості англосаксонської та романо-германської правової системи, зокрема законодавчого процесу в цих сім'ях. Практична актуальність зумовлена впливом

філософсько-правових концепцій на сьогоденну практику законодавчих реформ нашої держави, особливо у період трансформації інституціональних зразків поведінки, зрештою змінюються цілі та засоби реалізації соціальних прав та обов'язків, встановлюються нові правила правової взаємодії. А також завданням створення науково-обґрунтованої, комплексної системи управління законодавчим процесом.

Правова система Великобританії є однією з провідних систем світу. Законодавчий процес є багатограним і неординарним для нашого розуміння. Ефективність реалізації права залежить зокрема від історико-правових традицій, наявності специфічного стилю мислення у громадян та особливого авторитетного становища суду у суспільстві.

Отже, у англо-саксонській системі право має за своє сутню, скажімо так «суддівський» характер, та сам його зміст визначалося і визначається діяльністю суддів. Саме їм у цьому питанні надана прерогатива.

Судова практика, якщо йде мова про загальне право, то і є не що іншим, як правотворчою діяльністю. Вона відіграє надзвичайну, фундаментальну роль не лише у створенні прецедентів, а й взагалі реалізації їх в життя. Сам статус прецеденту являє собою його офіційне визнання, обов'язковість та беззаперечне виконання.

Судова практика є визначальним фактором у законодавчому процесі Великобританії. Вона впливає навіть на акти законодавства, оскільки хоч прецеденти за своєю силою та природою підпорядковуються нормам, закріпленим у законах, але право інтерпретації цих норм належить саме суддям при вирішенні конкретної справи.

Також судова практика відіграє значну роль у тому, що саме завдяки їй визначаються основні принципи англійського права, а статут лише деталізує їх. Звичайно ж не можна відкидати роль парламенту яку надана можливість виступати як одному із законодавчих органів, до його компетенції належить створення статутів. Для англійського права характерна така особливість як посилення верховенства статутного законодавства.

Сама взаємодія між статутами і прецедентами виражається в тому, що принципи англійського права встановлюються саме в суддівських актах, а статут лише детально їх закріплює. Все це обумовлено історично, у той час, коли створювалось загальне право законодавства було обмаль.

Суб'єктами законодавчої ініціативи є не тільки депутати двох Палат, а й уряд. А в нас крім Верховної ради і Кабінету Міністрів, право законодавчої ініціативи має Національний банк і Президент України.

Якщо обидві палати у Великобританії приймають законопроект, то він промульгується монархом, тобто санкціонується і підписується королевою, а потім публікується в офіційному виданні. А в Україні всі закони промульгує Президент України. В Україні Законодавчий процес - це процес, який розпочинається із законодавчої ініціативи або внесення законопроекту до парламенту, охоплює реалізацію законодавчої ініціативи у парламенті і завершується введенням в дію закону.

Особливість законодавчого процесу Великобританії полягає в тому, що обговорення законопроекту у другому читанні відбувається до розгляду його в постійному парламентському комітеті, друга особливість виражається у тому, що верхня Палата може відкласти законопроект на рік (як що ж законопроект стосується фінансової сфери то не більше, ніж на місяць), але протягом цього терміну нижня Палата може ухвалити цей законопроект, проголосувавши за нього на двох чергових сесіях.

Що стосується постійних комісій, то на відміну від інших країн, вони не мають спеціалізованої компетенції. Вони оновлюються кожен раз після передачі на розгляд нового законопроекту. Їх склад формується з врахуванням політичного представництва. Керівників, які є незмінними призначає спікер. На відміну від наших постійних комісій, склад яких є незмінним і які розглядають виключно питання, що віднесені до їх компетенції.

Спеціалізовані комітети створюються при необхідності вирішення питань стосовно законопроектів, які мають відношення до Шотландії та Уельсу. Значна частина комітетів здійснюють контрольні повноваження по відношенню до конкретних міністерств, тобто їх діяльність в чомусь схожа з діяльністю комітетів Верховної Ради України.

Таким чином сам статутний законодавчий процес дуже схожий, по-суті, на наш, хоче і має деякі відмінності, а от суддівське законодавство кардинально відрізняється від нашого.

Також не існує однозначної позиції науковців щодо визначення рішень Конституційного Суду, деякі дослідники не вважають їх навіть різновидом судового прецеденту, але інші обстоюють позицію, що рішення КСУ є обов'язковим до виконання на всій території України, розраховані на застосування необмеженим колом осіб, вони є офіційно визнаними і мають закріплений законодавством загальнообов'язковий характер, тобто їм притаманні деякі риси судового прецеденту, і таким чином, в деякій мірі їх можна вважати судовими прецедентами, так званими квазіпрецедентами.

Існує багато проблем законодавчого процесу, які є результатом нехтування правилами законодавчої техніки, основоположними

заходами законодавчого процесу, закріпленими в Конституції та інших законах, норм регламенту, зумовлені не належним рівнем правосвідомості та іншими чинниками. Зокрема це: невідповідність законопроектів високому рівню законодавчої техніки; невиправдано скорочення кола суб'єктів права законодавчої ініціативи; число недосконалих і не потрібних проектів законів, порушення правил прийняття законопроектів безпосередньо процедурних, так і етичних народними депутатами, невідповідність первинного проекту тому, що надають комітети; недосконала практика «оприлюднення» закону.

Саме ці проблеми зумовлюють такі незручності та казуси, що зараз існують в нашому законодавстві, поступова реформація та оптимізація законодавчої бази, в якій будуть брати участь парламентарії з високим рівнем правової свідомості. Якщо їх воля буде співпадати з волею народу, то тільки таке змістове наповнення законів може ефективно втілюватись в життя.

Влада не може існувати окремо від народу, вони взаємозалежні і тільки в тандемі можуть досягнути успіху. Саме на суспільство повинна опиратись влада, щоб здобути авторитет, тоді і право буде сильним та дієвим. Та коли влада погано виконує свої функції виникають правопорушення. Демократизація товариства, будівництво правової держави потребують нових підходів у формуванні правового поля держави. А формування нових підходів, у свою чергу, потребує особливо зваженого підходу до осмислення теоретичних основ права.

Навряд найближчим часом судовий прецедент основоположним джерелом права нашої правової сім'ї, враховуючи наш менталітет та рівень правосвідомості існує висока ймовірність суддівського свавілля. Теоретично перспектива становлення судового прецеденту як джерела права України є доволі привабливою.

РЕФЕРЕНДУМ І ЙОГО СОЦІАЛЬНА ФУНКЦІЯ

студент 2-го курсу юридичного факультету навчально-наукового інституту права та психології НА ВС

Борозенець Яна Анатоліївна

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НА ВС **Пустовіт Ж.М.**

Стаття 5 Конституції України визначає, що народ є єдиним джерелом влади в Україні. Практика виробила різні форми здійснення безпосереднього народовладдя (прямої демократії).